

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ІНТЕГРАЛЬНОЇ ОЦІНКИ В АНАЛІЗІ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

*Жмайлова О.Г., к.е.н., доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ», м. Суми*

В умовах посилення євроінтеграційних процесів в Україні значно зростає роль підприємств, а їх взаємини з державою, інвесторами, кредиторами породжують розмаїтість форм економічних і фінансових ситуацій, що істотно впливають на фінансовий стан підприємств.

Незважаючи на те, що теоретичні та методичні засади кількісного виміру та оцінки фінансового стану підприємств і трактування його сутності зафіксовано у нормативних актах відповідних міністерств (відомств) та досить широко розглянуті в працях вчених, певні питання залишаються не достатньо вивченими і потребують подальшого дослідження.

Аналіз вітчизняних і закордонних літературних джерел дозволяє виділити такі методи оцінки фінансового стану підприємства: коефіцієнтний, інтегральний, матричний, дискримінантний, комплексний, беззбитковий, рівноважний.

Накопичений на сьогодні досвід потребує критичного огляду, систематизації методів оцінки фінансового стану для з'ясування їх недоліків і переваг, виявлених у процесі їх практичного використання. Серед таких є метод інтегральної оцінки фінансового стану підприємства, який передбачає вивчення впливу окремих чинників на загальний показник із застосуванням детермінованих і статистичних прийомів дослідження [1, с.54].

У загальному блоці інтегральних методів можна виділити наступні концептуальні напрями:

1. Статистично обґрунтовані моделі прогнозування можливого банкрутства підприємства на заданий горизонт часу.

2. Рангові методики визначення рейтингу підприємства в цілях кредитування.

3. Галузеві методи ранжирування підприємств.

Ідея останнього підходу полягає в поділі підприємств галузі на групи і формуванні нормативних індикаторів (значень) по декількох фінансових коефіцієнтах. Досягнення поставленої мети можливо за умови застосування методики інтегральної оцінки ефективності

використання активів підприємства, розробленої фірмою «Дюпон», (США). Вона передбачає розкладання показника рентабельності активів на ряд приватних фінансових коефіцієнтів його формування, взаємозв'язаних в єдиній системі та вираження його у вигляді добутку коефіцієнта рентабельності реалізованої продукції та коефіцієнта оборотності активів:

$$P_A = P_{PP} \times K_{OM} \quad (1)$$

де, P_A – коефіцієнт рентабельності активів;

P_{PP} – коефіцієнт рентабельності реалізованої продукції;

K_{OM} – коефіцієнт оборотності активів.

Для інтегрального аналізу ефективності використання власного капіталу може бути використана наступна мультиплікативна трьохфакторна модель Дюпон:

$$P_{BK} = \frac{ЧП}{BK} = \frac{ЧП}{P} \times \frac{P}{A} \times \frac{A}{BK} \quad (2)$$

де, P_{BK} – коефіцієнт рентабельності власного капіталу;

$ЧП$ – сума чистого прибутку в досліджуваному періоді від всіх видів господарської діяльності;

BK – середня сума власного капіталу в досліджуваному періоді;

A – середня сума активів в досліджуваному періоді;

P – реалізація продукції (товарів, робіт, послуг) в досліджуваному періоді.

Доцільним є використання методу інтегральної оцінки при аналізі фінансового стану підприємства шляхом розрахунку інтегрального показника на базі узагальнюючих показників за рівнем платоспроможності, фінансової незалежності та якості активів [1, с.57]. Інтегральним показником фінансового стану є коефіцієнт, який змінюється в інтервалі від нуля до одиниці: чим ближче значення показника до одиниці, тим кращим є фінансовий стан підприємства, і навпаки: наближення показника до нуля свідчить про його незадовільний фінансовий стан.

Залежно від значення інтегрального показника фінансового стану кожне підприємство як потенційний позичальник належить до тієї чи іншої групи ризику: мінімального, помірнього, середнього, граничного чи недопустимого. Для виконання у повному обсязі всіх своїх функцій інтегральна оцінка має відповідати таким вимогам: розробці інтегрального показника має передувати ретельний аналіз і

вибір найважливіших показників, які характеризують усі аспекти фінансового стану підприємства (для цього можуть застосовуватися статистичні методи або експертні оцінки); окремі показники, відібрані до включення в інтегральну оцінку, не мають дублювати один одного, бо це дублювання не тільки затрудняє економічне обґрунтування отриманих результатів, а й може викривити їх; всі показники слід привести до однакових одиниць виміру, що забезпечує можливість їх математичного об'єднання; якщо методика призначена для зовнішніх користувачів (кредиторів, інвесторів), то всі показники мають обчислюватися на базі інформації фінансової звітності підприємства.

До переваг методу варто віднести можливість доповнення будь-якої кількості аналітичних напрямків і коефіцієнтів оцінки фінансового стану підприємства у разі потреби їх включення в інтегральний показник. Водночас, цьому методу притаманна неузгодженість понять ліквідності і платоспроможності, а оскільки він базується на розрахунках коефіцієнтів, то він є трудомістким і зміни величин коефіцієнтів у динаміці не можуть бути інтерпретовані належним чином, оскільки і чисельник, і знаменник будь-якого коефіцієнта змінюються в часі [2, с.143].

Таким чином, методика інтегральної оцінки фінансового стану підприємства дає можливість проводити рейтингову оцінку підприємства як у просторі (порівняно з іншими підприємствами), так і в часі (за ряд періодів), дає уявлення про фінансовий стан підприємства у середовищі, де воно функціонує, вимагає мінімуму загальнодоступної інформації і може бути підставою для розробки рекомендацій щодо подальшого покращення його фінансового стану.

Список використаних джерел:

1. Бень Т. Г. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства [Текст] / Т. Г. Бень, С. Б. Довбня // *Фінанси України*. – 2007. – № 6. – С. 53-60.
2. Захарченко В. О. Систематизація методів оцінки фінансового стану підприємства [Текст] / В. О. Захарченко, С. І. Счасна // *Фінанси України*. – 2005. – № 3. – С. 137-144.

Жмайлова, О. Г. Використання методу інтегральної оцінки в аналізі фінансового стану підприємства [Текст] / О. Г. Жмайлова // *Облік, аналіз та аудит в умовах міжнародної інтеграції України: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Донецьк, 12 грудня 2013 р.)*. – Донецьк: ДонДУУ, 2013. – С. 96-99.

МЕТОДИКА СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Кондрашова Т. М., к. е. н., доцент,
доцент кафедри обліку і аудиту*

*Бурдело Л. М., магістр спеціальності «Облік і аудит»
Донецький державний університет управління, м. Донецьк*

Стратегічний аналіз передбачає використання моделей, як таких, що формують зв'язки між ефективністю функціонування організації і контрольованими і неконтрольованими параметрами, так і таких, що визначають рівень цієї ефективності.

Застосування аналітичних методів у стратегічному управлінні пов'язане із системним підходом до управління. На основі праць таких вчених як Д. Кліланд, В. Кінг, Р. Кунц, З. Доннел, Б. Мільнер, Л. Планкетт, М. Портер, А. Томпсон, З. Янга та інших можна систематизувати модифікації системного підходу, що використовуються в практиці стратегічного управління, а саме: системно - комплексний, цільовий, системно-ресурсний, системно-інтеграційний, системно-комунікаційний, системно-історичний, системно-програмний, системно-мультиплікаційний, системно-нормативний, системно-динамічний і системний режим економії.

Кожний підхід до стратегічного управління, що використовується у світовій практиці, має особливості у змісті та структурі окремих етапів і підсистем, у переліку та послідовності дій у процесі аналізу, але базується на двох основних посиленнях - аналізі ситуації в зовнішньому і внутрішньому середовищі підприємства.

Концепція стратегічного управління вимагає присутності аналітичної основи у всіх функціях системи стратегічного управління. На основі цього нами запропонована концептуальна модель методики стратегічного аналізу діяльності підприємства, яка наведена на рис. 1.

На основі цієї моделі методика здійснення стратегічного аналізу може бути представлена як послідовність певних етапів:

1. Розробка і обговорення місії підприємства.
2. Формулювання стратегічних цілей. На цьому етапі визначаються стратегічні цілі підприємства і основні критичні чинники, які впливають на стратегічні цілі. Формулювання стратегічних цілей дозволяє виявляти проблеми, що виникають і вирішити їх. Підсумок другого етапу – формулювання стратегічних цілей (набір показників).